

ӘЛ-ФАРАБИ АТЫНДАҒЫ ҚАЗАҚ ҰЛТТЫҚ УНИВЕРСИТЕТІ
ФИЛОСОФИЯ ЖӘНЕ САЯСАТТАНУ ФАКУЛЬТЕТІ
ӘЛЕУМЕТТАНУ ЖӘНЕ ӘЛЕУМЕТТІК ЖҰМЫС КАФЕДРАСЫ

ДӘРІСТЕРДІҢ ҚЫСҚАША КУРСЫ

ӘЛЕУМЕТТІК ЖҰМЫС ТӘЖІРИБЕСІНДЕГІ ҚАУЫМДАСТЫҚҚА
НЕГІЗДЕЛГЕН ЗЕРТТЕУЛЕР

«7М11401-Әлеуметтік жұмыс" білім беру бағдарламасы

Құрастырушы: Мамытқанов Д.К.

Алматы, 2025

1-апта

Тақырып: Әлеуметтік жұмыс және қауымдастық ұғымы. Қауымдастықтың әлеуметтік маңызы. Қауымдастық зерттеулерінің ерекшелігі мен тарихы.

Қысқаша мәтін:

Қауымдастық – ортақ мүдде мен құндылыққа негізделген әлеуметтік топ. Әлеуметтік жұмыста қауымдастық – әлеуметтік мәселелерді шешудің басты деңгейі. Қауымдастық зерттеулерінің бастауын Чикаго мектебі салды, кейін әлеуметтік жұмыс теориясында кең қолданылды.

Сұрақтар:

1. Қауымдастықты қандай белгілер арқылы сипаттауға болады?
2. Әлеуметтік жұмыста қауымдастықтың маңызы неде?
3. Қауымдастық зерттеулерінің тарихи дамуы қалай жүрді?

Әдебиеттер:

- Попова, И. В. *Социальная работа: теория и практика*. – М., 2021.
 - Жұмамұратов, Ж. *Әлеуметтік жұмыс негіздері*. – Алматы, 2020.
 - Ife, J. *Community Development in an Uncertain World*. – Cambridge, 2016.
-

2-апта

Тақырып: Қауымдастыққа негізделген зерттеу (CBR): анықтамасы, қағидалары, ерекшеліктері. Теориялық көздері.

Қысқаша мәтін:

CBR – зерттеу процесінде қауымдастық мүшелері белсенді қатысатын әдіс. Оның қағидалары: теңдік, серіктестік, практикалық пайда. Теориялық негіздері: әрекеттегі зерттеу, әлеуметтік конструктивизм, қатысымдық теория.

Сұрақтар:

1. CBR-дің негізгі қағидалары қандай?
2. Дәстүрлі зерттеуден айырмашылығы неде?
3. Теориялық негіздері қай ғылымдардан шыққан?

Әдебиеттер:

- Minkler, M., Wallerstein, N. *Community-Based Participatory Research for Health*. – Jossey-Bass, 2017.
 - Қалиев, Ғ. *Әлеуметтану негіздері*. – Алматы, 2018.
 - Макаревич, Л. Ф. *Социологические исследования: теория и практика*. – СПб., 2019.
-

3-апта

Тақырып: Қауымдастық зерттеулеріндегі этикалық аспектілер.

Қысқаша мәтін:

Этикалық аспектілер – респонденттің ерікті келісімі, құпиялықты сақтау, зиян келтірмеу қағидалары. Әлеуметтік зерттеу жүргізгенде зерттеуші мен қатысушы арасындағы сенім – басты фактор.

Сұрақтар:

1. Этикалық қағидалар қандай?
2. Зерттеуші қандай жауапкершілік алады?
3. Этикалық дилеммалар қай кезде пайда болады?

Әдебиеттер:

- Israel, B. A. *Methods for Community-Based Participatory Research*. – Wiley, 2017.
 - Бекежанова, Қ. *Әлеуметтік жұмыс этикасы*. – Алматы, 2021.
 - Banks, S. *Ethics in Participatory Research*. – Routledge, 2019.
-

4-апта

Тақырып: Қауымдастықтың әлеуметтік қажеттіліктерін бағалау. Өзгерістер теориясы.

Қысқаша мәтін:

Қауымдастық қажеттіліктерін бағалау – проблемалар мен ресурстарды анықтау процесі. Өзгерістер теориясы – белгілі бір іс-әрекеттің қоғамға әсерін болжауға мүмкіндік беретін модель.

Сұрақтар:

1. Қажеттіліктерді бағалаудың әдістері қандай?
2. Өзгерістер теориясы не үшін қолданылады?
3. Ресурстар мен проблемалардың байланысын қалай көруге болады?

Әдебиеттер:

- Rossi, P. H., Lipsey, M. W. *Evaluation: A Systematic Approach*. – Sage, 2018.
 - Мукашева, Г. *Әлеуметтік жұмыс теориясы*. – Алматы, 2019.
 - Kettner, P. *Designing and Managing Programs*. – Sage, 2016.
-

5-апта

Тақырып: Зерттеу дизайны: сапалық және сандық әдістер. Зерттеу циклдары.

Қысқаша мәтін:

Сапалық әдістер (сұхбат, фокус-топ) – терең ақпарат береді. Сандық әдістер (сауалнама, статистика) – көлемді деректерді талдауға мүмкіндік береді. Зерттеу циклдері: жоспарлау, деректер жинау, талдау, тарату.

Сұрақтар:

1. Сапалық пен сандық әдістердің айырмашылығы неде?
2. Зерттеу циклінің кезеңдерін атаңыз.
3. Әдістерді қалай біріктіруге болады?

Әдебиеттер:

- Creswell, J. *Research Design*. – Sage, 2018.
 - Flick, U. *An Introduction to Qualitative Research*. – Sage, 2018.
 - Ниязбекова, Ш. *Әлеуметтік зерттеу әдістері*. – Астана, 2020.
-

6-апта

Тақырып: Қауымдастық және оның қажеттіліктерін бағалау әдістері.

Қысқаша мәтін:

Бағалау – әлеуметтік жағдайды түсінудің құралы. Қауымдастық мүшелерінің пікірін ескеру, статистикамен жұмыс істеу – басты әдістер.

Сұрақтар:

1. Қажеттіліктерді бағалау не үшін қажет?
2. Қауымдастықтың өз дауысы қалай ескеріледі?
3. Әдістердің артықшылығы неде?

Әдебиеттер:

- McKillip, J. *Needs Analysis*. – Sage, 2017.
 - Тәжібаев, Ә. *Қоғамдық даму әлеуметтануы*. – Алматы, 2021.
 - Кузнецов, И. *Социальное планирование*. – М., 2019.
-

7-апта

Тақырып: Зерттеу жобасын жоспарлау. Бірлескен деректерді жинау әдістері.

Қысқаша мәтін:

Жоспарлау – мақсат қою, ресурстарды анықтау, мерзім белгілеу. Бірлескен деректер жинау сенім қалыптастырады.

Сұрақтар:

1. Жоспарлаудың негізгі қадамдары қандай?
2. Бірлескен жинаудың ерекшелігі неде?
3. Сенімділікті қалай арттыруға болады?

Әдебиеттер:

- Bryman, A. *Social Research Methods*. – Oxford, 2016.
 - Савина, Н. Н. *Организация и планирование социального исследования*. – М., 2020.
 - Bamberger, M. *Integrating Quantitative and Qualitative Research*. – World Bank, 2019.
-

8-апта

Тақырып: Деректерді бірлесіп талдау әдістері.

Қысқаша мәтін:

Бірлескен талдау – нәтижелерді қауымдастықпен бірге қарастыру. Бұл сенім мен ұсыныстың нақтылығын арттырады.

Сұрақтар:

1. Қандай талдау әдістері қолданылады?
2. Бірлескен талдаудың артықшылығы неде?
3. Ұсыныстар қалай рәсімделеді?

Әдебиеттер:

- Gibbs, G. *Analyzing Qualitative Data*. – Sage, 2019.
 - Krueger, R. A. *Focus Groups*. – Sage, 2018.
 - Қожахметова, А. *Әлеуметтік зерттеу әдістемесі*. – Алматы, 2019.
-

9-апта

Тақырып: Қауымдастықтағы рөлдер және маппинг әдісі.

Қысқаша мәтін:

Маппинг – қатысушылар мен ресурстардың өзара байланысын картаға түсіру. Бұл билік пен ықпал қатынастарын анықтауға көмектеседі.

Сұрақтар:

1. Қауымдастықтағы негізгі рөлдер қандай?
2. Маппинг әдісі қалай жүргізіледі?
3. Билік теңсіздігі зерттеуге қалай әсер етеді?

Әдебиеттер:

- Reed, M. S. *Stakeholder Participation*. – Routledge, 2019.
 - Bryson, J. M. *Strategic Planning*. – Wiley, 2018.
 - Мырзахметова, А. *Әлеуметтік процестерді басқару*. – Алматы, 2020.
-

10-апта

Тақырып: Қауымдастық зерттеулеріндегі фото-дауыс әдісі.

Қысқаша мәтін:

Фото-дауыс – маргиналды топтардың пікірін сурет арқылы жеткізуге мүмкіндік береді.

Сұрақтар:

1. Фото-дауыс әдісінің артықшылығы қандай?
2. Қандай жағдайларда қолданылады?
3. Нәтижелер қалай талданады?

Әдебиеттер:

- Wang, C. *Photovoice Methodology*. – Health Education & Behavior, 1997.
 - Liebenberg, L. *Thinking Critically About Photovoice*. – IJQM, 2018.
 - Әбдіғапбарова, Ұ. *Әлеуметтік жұмыс инновациялары*. – Алматы, 2021.
-

11-апта

Тақырып: Шығармашылық әдістер (театр, өнер).

Қысқаша мәтін:

Театр, өнер, сурет – қатысушылардың белсенділігін арттырады. Бұл әдістер эмоция мен тәжірибені жеткізудің тиімді құралы.

Сұрақтар:

1. Шығармашылықтың зерттеудегі рөлі қандай?
2. Театр әдісін қалай қолдануға болады?
3. Артықшылығы қандай?

Әдебиеттер:

- Boal, A. *Theatre of the Oppressed*. – Pluto, 2008.
 - Prentki, T. *The Applied Theatre Reader*. – Routledge, 2016.
 - Айтжанова, Б. *Қатысу әдістері мен әлеуметтік жұмыс*. – Астана, 2020.
-

12-апта

Тақырып: Серіктестік пен ресурстар құру.

Қысқаша мәтін:

СВР табысы – серіктестікке байланысты. Ресурстар: адами, ақпараттық, қаржылық.

Сұрақтар:

1. Серіктестік құрудың қағидалары қандай?
2. Ресурстарды қалай басқару керек?

3. Ұзақ мерзімді пайдасы қандай?

Әдебиеттер:

- Himmelman, A. *Collaboration for a Change*. – Minnesota, 2016.
 - Попова, С. *Социальное партнерство*. – М., 2019.
 - Юсупова, А. *Әлеуметтік саясат негіздері*. – Алматы, 2020.
-

13-апта

Тақырып: Деректерді бірлесіп жинау және талдауды жобалау.

Қысқаша мәтін:

Қатысушылар шешім қабылдаушы рөл атқара алады. Бірлескен талдау – сенімді нәтижеге жол ашады.

Сұрақтар:

1. Бірлескен процессті қалай ұйымдастыруға болады?
2. Негізгі кезеңдері қандай?
3. Қатысушылардың пікірі қалай тең ескеріледі?

Әдебиеттер:

- Patton, M. Q. *Qualitative Research and Evaluation Methods*. – Sage, 2015.
 - Соловьева, Е. *Методы прикладной социологии*. – СПб., 2018.
 - Мұратбекова, Н. *Әлеуметтік зерттеу практикасы*. – Алматы, 2022.
-

14-апта

Тақырып: Нәтижелерді әлеуметтік саясат пен тәжірибеге енгізу. Өзгерістерді жобалау.

Қысқаша мәтін:

Зерттеу нәтижесі – іс-әрекетке бағытталуы тиіс. Жоба әлеуметтік саясат пен ҮЕҰ жұмысына ықпал етуі мүмкін.

Сұрақтар:

1. Нәтижелер қалай қолданылады?
2. Жобаларға енгізу жолдары қандай?
3. Тиімділікті қалай бағалауға болады?

Әдебиеттер:

- Weiss, C. H. *Evaluation: Methods for Studying Programs*. – Pearson, 2017.
- Parsons, W. *Public Policy*. – Elgar, 2019.
- Мусина, А. *Қазақстандағы әлеуметтік саясат*. – Астана, 2021.

15-апта

Тақырып: Қауымдастыққа негізделген зерттеу жобаларын бағалау. Басқару дағдылары.

Қысқаша мәтін:

Бағалау – тиімділік пен сапаны анықтау. Басқару дағдылары – жоспарлау, уақыт бөлу, тәуекелді басқару.

Сұрақтар:

1. Бағалау әдістері қандай?
2. Басқарудың негізгі дағдылары қандай?
3. Нәтижелердің тұрақтылығын қалай қамтамасыз етуге болады?

Әдебиеттер:

- Rossi, P. H. *Evaluation: A Systematic Approach*. – Sage, 2019.
- Омаров, С. *Жобаларды басқару негіздері*. – Алматы, 2020.
- OECD. *Evaluation Guidelines for Social Programmes*. – OECD, 2018.